

неправомірна дія чи бездіяльність спричинили шкоду або сприяли її виникненню. Але якщо вимогу про відшкодування у зв'язку зі смертю або тілесним ушкодженням, яких зазнав пасажир, заявлено особою, іншою ніж пасажир, перевізник так само повністю або частково звільняється від відповідальності настільки, наскільки він доведе, що недбалість, інша неправомірна дія чи бездіяльність цього пасажирів спричинили шкоду або якимось чином сприяли її виникненню. Перевізник також повинен ужити всіх необхідних заходів для уникнення затримки в перевезенні пасажирів і багажу (гл. 2 розділу XXIX Правил повітряних перевезень пасажирів і багажу).

Перевізник звільняється від відповідальності за затримку пасажирів, якщо затримка у перевезенні пасажирів не перевищила допустимі строки або була спричинена форс-мажорними обставинами.

Щодо відповідальності авіаперевізника за договором повітряного перевезення вантажу, то межі цієї відповідальності закріплені в положеннях Гл. 64 ЦК України, та нормах ПК України. Так, у разі прострочення доставки вантажу перевізник зобов'язаний відшкодувати іншій стороні збитки, завдані порушенням строку перевезення, якщо інші форми відповідальності не встановлені договором або транспортними кодексами та статутами.

Перевізник також відповідає за збереження вантажу, багажу, пошти з моменту прийняття їх до перевезення та до видачі одержувачеві, якщо не доведе, що втрата, нестача, псування або пошкодження вантажу, багажу, пошти сталися внаслідок обставин, яким перевізник не міг запобігти та усунення яких від нього не залежало. Розмір відповідальності дорівнює розміру фактичної шкоди, якщо авіаперевізник не доведе, що це сталося не з його вини.

Межі та порядок настання відповідальності за невиконання або неналежне виконання умов таких договорів недостатньо врегульоване ЦК України та ПК України. Ці норми носять загальний характер. Хоча питання відповідальності врегульоване міжнародними договорами, ратифікованими Верховною радою України, з метою підвищення якості і ефективності послуг повітряного перевезення в Україні, вважаємо за необхідне приведення норм ЦК України та ПК України у відповідність з вищезазначеними міжнародними нормативно-правовими актами.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України.– 2003.– №№40-44 – ст. 356.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості

мості Верховної Ради України.– 2003.– № 18, № 19-20, № 21-22.– Ст.144.

3. Повітряний кодекс України від 19.05.2011 р. № 3393-VI // Відомості Верховної Ради України.– 2011.– № 48-49.– Ст. 536.

4. Speciale Raymond C. Fundamentals of Aviation Law, McGraw-Hill Companies, Inc., New York, 2006.– 357 p.

УДК 34.06: 341.9 (043.2)

Філик Н. В.,
к.ю.н., доцент,
Жилкова А. А.,
магістрант,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗМЕЖУВАННЯ ПРИВАТНОГО І ПУБЛІЧНОГО ПРАВА В ЮРИДИЧНІЙ НАУЦІ

Дослідженню методології юридичної науки традиційно приділялась значна увага науковців різних галузей права. Методологія – це складний соціокультурний феномен, у кому яскраво відображається специфіка пізнавального дискурсу сучасності. Її цікавить те, як чи у який спосіб діють фізичні особи, з одного боку, за законами соціальності, з іншого – за законами культури або змісту. На думку М. С. Кельмана, методологія – це вчення про структуру, логічну організацію, методи, засоби і форми діяльності дослідника в процесі пізнання ним досліджуваних явищ [1, с. 42].

Розробка методології юридичної науки сприяє пізнанню закономірностей розвитку правових явищ, визначенню мети та механізму правового регулювання, науковому передбаченню, прогнозуванню та плануванню головних напрямів ефективного впливу права на розвиток суспільства. Відповідно, методологія приватного права – це доволі новий напрямок в методології права загалом.

Аналіз науково-методологічних досліджень щодо співвідношення приватного і публічного права набуває неабиякого значення, бо ці питання не є лише теоретичними, а й практичними, що знайшло свій вияв у закріпленні в чинному законодавстві України основних засад та принципів приватного і публічного права.

Методологія приватного права неможлива без з'ясування питання взаємозв'язку приватного і публічного права, які є підсистемами права загалом та його окремими сферами, а відтак потребують окремого дослідження.

О. Д. Крупчан вважає, що публічне і приватне право взаємопов'язані, тому що приватне право фактично не існує без публічного. Окрім того, в процесі історичного розвитку грані між ними в деяких сферах стираються, виникають змішані приватно-правові та публічно-правові відносини [2, с. 40-41].

Проблемним для виокремлення публічного і приватного права є використання досить приблизних критеріїв їх розмежування. При характеристиці публічного права інколи вказується, що воно стосується виключно інтересів держави. Натомість ігнорується теза про те, що однією з визначальних його рис є імперативний метод регулювання.

Публічне право – це підсистема права, яка складається із сукупності норм, що регулюють державні, міждержавні і суспільні відносини [3, с. 359], тоді як приватне право різні автори характеризують його як підсистему права, галузь права, сукупність однорідних галузей права, один із зрізів, пластів права, збірне поняття, наукову абстракцію.

Наприклад, О. Ф. Скакун вважає, що приватне право – це підсистема права, яка складається з сукупності погоджених норм, що регулюють майново-вартісні відносини й особисті немайнові відносини, структурно поділені на галузі, підгалузі, інститути [3, с. 359].

Натомість Є. О. Харитонов вважає, що приватне право – це сукупність правил і норм, що стосуються визначення статусу і захисту інтересів окремих осіб, які не є фігурантами держави, не перебувають у відносинах влади-підпорядкування щодо одне одного, рівноправно і вільно встановлюють собі права і обов'язки у відносинах, що виникають з їх ініціативи [4, с. 18].

Таким чином, можна зробити наступні висновки щодо розмежування приватного і публічного права у відповідності до визначених критеріїв:

1. За предметом регулювання. Публічне право регулює відносини між державними органами або між державою і приватними особами (між нерівними суб'єктами), а приватне право – відносини приватних осіб між собою (між рівними суб'єктами).

2. За методом правового регулювання. Публічне право в основному базується на імперативному методі правового регулювання, а для приватного права домінуючим є диспозитивний метод.

3. Залежно від характеру інтересу. Публічне право орієнтується на задоволення публічних інтересів, а приватне – на задоволення приватних, корпоративних інтересів.

4. За характером волевиявлення суб'єктів права. Для публічного права характерне однобічне волевиявлення суб'єктів права, а для при-

ватного права – вільне волевиявлення суб'єктів при реалізації своїх прав.

5. За характером норм права. Публічне право містить норми загальні і безособові норми, що мають нормативно-орієнтуючий вплив, і норми директивно-обов'язкового характеру, а приватне право – диспозитивними норми, що звернуті до суб'єктивного права і гарантують судовий захист.

Література

1. Кельман М. С. Юридична наука: проблеми методології / М. С. Кельман.– Т. : Тернограф, 2011.– 491 с.
2. Крупчан О. Деякі аспекти розробки теорії приватного і підприємницького права / О. Крупчан // Юридична Україна.– 2004.– № 6.– С. 39-42.
3. Скакун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): підручник / О. Ф. Скакун.– Х.: Еспада, 2006.– 776 с.
4. Харитонов Є. Традиція приватного права в Україні: між Сходом і Заходом (деякі питання методології розробки концепції приватного права в Україні) / Є. Харитонов // Юридична Україна.– 2003.– № 2.– С. 14-19.

УДК 340.142:347.9

Філік Н. В.,
к.ю.н., доцент,
Калістратов О.О.,
магістрант,

Національний авіаційний інститут, м. Київ, Україна

СУДОВИЙ ПРЕЦЕДЕНТ В СИСТЕМІ АКТИВ СУДОВОЇ ВЛАДИ

Формування національної системи судових органів у сучасних умовах здійснюється під кутом зору міжнародних правових стандартів в зазначеній сфері. Так, наприклад, європейська модель судової влади передбачає функціонування судових органів як самостійної гілки влади з наявністю всіх ознак, що характеризують державну владу, більш значну позицію судовим актам приділяється і американською правовою системою. В європейській практиці судові органи вправі здійснювати у встановлених законом межах судову правотворчість, яка має бути спрямована на цілісність, безколізійність правового регулювання суспільних відносин шляхом прийняття відповідних судових актів, в тому числі і судових прецедентів.